

MTA-MATE Kora Gyermekkor Kutatócsoport
Féldős szakmai beszámoló a pályázati terv megvalósulásáról
(2021 – 2023)

Az iskolában eltöltött évek számát és a későbbi életpálya alakulását is alapvetően meghatározza az iskolakezdés sikeressége, amit döntően az befolyásol, hogy a gyermekek milyen fejlettséggel lépnek be az iskolarendszerbe. Kutatócsoportunk a kudarcmentes iskolakezdés segítéséhez az egészség- és környezeti neveléshez kapcsolódó szokásalakításra fókuszálva kíván hozzájárulni, becsatornázva és folytatva már megkezdett, a témához jól kapcsolódó kutatásokat a motiváció, a végrehajtó funkció és a művészeti nevelés területén (elsősorban az éneklés egészségtámogató szerepének vizsgálatán keresztül).

A projekt első két évében a kutatás és módszertani fejlesztés előkészítésére, ezen belül a nemzetközi előzmények feltárására, nemzetközi összehasonlító vizsgálatokra, a tapasztalatok hazai adaptációjára, mérőeszközök fejlesztésére és kipróbálására koncentráltunk. A kutatásban azt vállaltuk, hogy kidolgozunk és validálunk egy olyan mérőeszközt, amely 4-8 éves kor között teszi lehetővé az egészség- és környezeti szokások fejlődésének a nyomon követését. Ehhez a beszámolási periódusban az alábbi tevékenységekre került sor:

- Első lépésként a nemzetközi szakirodalmat tekintettük át, melynek során kiemelt figyelmet szenteltünk a korosztály vizsgálatában alkalmazott mérőeszközökre és intervenció programokra.
- A projektbe fejlesztőként bevont óvodapedagógusok szakmai kontrollja mellett elvégeztük a nemzetközi térben létező egészségnevelési standardok hazai adaptációját az óvadás korosztályra.
- A standardokra építve kidolgoztunk egy, a 4-8 éves gyerekek egészségkompetenciáját mérő eszközt, amelynek kipróbálására pilot vizsgálatot végeztünk.
- Vizsgálatot végeztünk 4-6 éves gyerekek egészségfogalmának feltárását célozva (szóasszociációs vizsgálat);
- A környezeti nevelést a fenntarthatóság fogalmi rendszerében értelmező nemzetközi és hazai szakirodalom alapján kategóriarendszert kialakítva – a holisztikus megközelítés érvényesülését és a kialakítani kívánt szokásokat keresve – megvizsgáltuk a kutatásba bevont köznevelési intézmények pedagógiai programjait.
- A kutatási program lelki egészséget támogató kiegészítő programelemeként vizsgáltuk az állatasszisztált pedagógiai tevékenység szorongáscsökkentő, óvoda-iskola átmenetben betöltött lehetséges szerepét.

Vállalásaink között szerepelt, hogy a köznevelés számára módszertani kiadványt dolgozunk ki, a fejlesztő program módszereit és eredményeit módszertani kötetben tesszük közzé. Ennek megalapozásához az alábbi tevékenységekre került sor:

- Szakmai workshopokat szerveztünk a programba módszertani fejlesztőként bevont óvodapedagógusokkal és tanítókkal.
- Az egészségnevelés területére elkészült egy módszertani segédanyag nyers változata, amit nemzetközi példákkal szeretnénk kiegészíteni, ezért külföldi intervenció programokat tanulmányoztunk.

- Az élményporta programelemhez kapcsolódó szakmai fejlesztések eredményeként a MATE Gyakorlóóvoda 2023. májusától az Oktatási Hivatal bázisintézménye, az Élményporta és a hozzá kapcsolódó programok jó gyakorlatként kerültek be a köznevelésbe.

- Megvizsgáltuk a zenei nevelés illeszkedését a szokásalakító programhoz, ennek részeként keresztmetszeti vizsgálatokat végeztünk és mérőeszközöket dolgoztunk ki az éneklési szokások és az éneklési motiváció területére.

- Az iskolát kezdő gyerekek tanulásának támogatását szolgálja a tanulási szokások feltérképezése, azt követően egy, a tanulási szokások kialakítását segítő módszertani segédanyag elkészítése. A tanulási szokások tartalmi dimenzióinak meghatározását követően a tanítók körében alkalmazott szokások kialakításának vizsgálatára kérdőívet szerkesztettünk, az adatfelvétel folyamatban van.

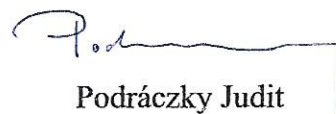
Munkánk során szem előtt tartottuk a nemzetközi kapcsolatok erősítését. A kutatócsoport külföldi tagjaiból származó előnyt kihasználva került sor az óvoda-iskola átmenet témakörben elhelyezhető kenyai-magyar összehasonlító elemzésekre (Pwani University, Stephen Amukune), és születtek közös publikációk a kutatási tervben nevesített további nemzetközi partnerrel is (Colorado State University, Karen C. Barrett). Az eredmények terjesztése és a láthatóság növelése érdekében a kutatási projektet az első évben a Dél-Dunántúli Regionális Pedagógusképző Fórumon mutattuk be 2021. november 23-án a MATE Kaposvári Campusán. A Fórum résztvevőinek meghívásával folytattuk ezt a kapcsolódást a 2023. évi Képzés és Gyakorlat Neveléstudományi Konferenciával, melynek plenáris előadóit az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programjának vezető kutatói közül kértük fel. A disszemináció szempontjából különösen figyelemre méltónak tartjuk, hogy a köznevelésből bevont fejlesztőink közül a konferencián többen előadóként vettek részt (Hajdúné Holló Katalin, Kelemen Annamária, Nagyné Zsilovics Tímea).

Bár a kutatócsoporthoz doktori iskola közvetlenül nem kapcsolódik, a tagok közül a beszámolási időszakban négy kolléga PhD fokozatot szerzett. Az ő szakmai fejlődésüket a kutatócsoport támogatta.

A projekt elmúlt két évében két nemzetközi (ECER, 2022; EECERA, 2023) és hét hazai konferencián (15. és 16. Képzés és Gyakorlat Konferencia, 5. és 6. Művészetpedagógiai Konferencia, 3. Zenepedagógiai Konferencia, XXII. ONK, HUCER 2023), összesen 18 előadás keretében mutattuk be munkánk előrehaladását.

Kutatócsoportunk affiliációjával összesen 15 nemzetközi folyóiratcikk jelent meg, ezek közül 9 tanulmány Q1, 6 tanulmány Q2 besorolású. 5 tanulmány jelent meg hazai folyóiratban. A kutatási tervhez legszorosabban 5 Q1 és 2 Q2 tanulmány kapcsolódik.

Kaposvár, 2023. 09. 28.

Podráczky Judit
az MTA-MATE

Kora Gyermekek Kutatócsoport vezetője